

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖR

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 24 MARS 1912.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE:
JOHAN NORDLING.BITR. REDAKTÖR: ERNST HOGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WAGNER.

Vårfrudag.

DET DROPPAR FRAN TAKENS RÄNNEN
af förvårens smältande snö;
och isarnes bågande spännen
brista i dagarnes fö.
Nu jorden går sig befria
från bojan, som höll henne stängd.
Det stundar till vår, Maria,
kring Nazarets slumrande ängd.

Det stundar till vår. — Hör sången
af svanor i plöjande sträck
och locket i solnedgången
ur knoppande örtagårdshäck.
Hör dufvornas kuller på taken
i dröm re'n om duniga små. —
— Själ' sitter du drömmande vaken
och vill ej, men lyss dock därpå.

Maria, ditt öga tåras
som hörde du fagra ord.
Träd ut då och se hur det våras
och spirar ur jäsande jord.
Dig fädernas profetia
har hälsat bland kvinnor förnäms.
Si, du är benådad, Maria,
och utvald och kallad främst.

Ty du var ödmjuk och ringa
och drömde ej stort om dig själf,
och därför i dag vill dig bringa
sin hälsning din Herre själf.
Så frukta dig ej, Maria,
men lämna åt Herren ditt väl,
om än din doloris via
en dag skall sarga din häl. —

Träd ut då, träd ut, Maria,
och lämna din jungfruburs skygd.
Hör, vindarne sorla re'n fria
om löften för bidande bygd.
Gå glad till din Herres möte
och räds ej för människors hån.
— Välsignade! I ditt sköte
skall du bära all världens son. —

Det står som ett gyllene spänne
af sol kring din panna i kväll.
Så lyft då ditt drothningänne
och stig ur ditt torftiga fjäll.
Möt undret, som skall dig sia,
att bojan till sist blir sprängd.
Det våras; — det dagas, Maria,
kring all världens vaknande ängd. —

ALIENUS.

Skådespelerskan fröken Tollie Zellman.

Efter en oljemålning af Louis Sparre.

I sammanhang med vår åttioåriga stället i numret meddelade konstöfersikt återgifva vi här konstnären L. Sparres
schwungfulla porträtt af fröken Tollie Zellman, f. n. Folkteaterns primadonna och den skådespelerska, som i vinter
varit föremål för hufvudstadspublikens lifligaste intresse, tack vare hennes mästerliga framställning af Jennys roll i
Algot Sandbergs folkstyck "33,333". Fröken Zellman öfvergår i höst till Svenska teatern.

Iduns Jubileum-Årtiklar

DET TILL JARGON VORDNA PÅ-
stændet, att svenskarne ej vilja värde-
sätta sitt eget förän utlandet givit oss
sitt erkännande har föranledt den fram-
stående konsthistorikern och kritikern Ge-
org Nordensvan att i här följande och med
värme skrifa artikel påvisa, hurusom i
rak motsats till den gängse uppfattning-

gen, åtminstone på de litterära och konst-
närliga områdena, svenskarne både för-
stått värdet af och utan sidoblickar till
utlandet gifvit sina diktare och målare
det fullständigaste erkännande. Artikeln
är ett ord för dagen och som allt
som flyter ur denne författares penna,
af stort intresse.

VI SVENSKAR HA, SOM BE-
kant, många dåliga egenskaper,
bland andra böjelsen för att un-
derskatta vårt eget. Sven-
skens senfärdighet att se för-
tjänsterna — jag vill inte säga hos sig själf
men hos sina landsmän har ingått i vårt all-
männa medvetande som ett axiom, en orygg-
lig sanning. Likaså öfverfygelsen om, att
utlandets hyllning måste föregå, innan en
svensk vinner erkännande hemma.

Men är denna förebräelse verkligen be-
rättigad? Är den inte en idé, som blifvit
godtagen utan att vi brytt oss om att syna
den i sömmarne, denna åsikt om vår blindhet,
vårt skelande efter utlandets åsikt, vår in-
bördes misstro och afund, som hindrar oss
att vårda det, som spirar upp ur vårt eget
lands jord? Jag tror att det är vår odispu-
tabla lust att tala illa om oss själfva, som
fastslagit denna åsikt liksom så många andra.

Naturligtvis är det lätt att dra fram exem-
pel på begåfvade svenskar, som haft svår-
igheter att öfvervinna, som blifvit motarbe-
tade eller obemärkta och som behöft om-
planteras i annan jordmån för att kunna ut-
veckla sina krafter. Men behöfver det därför
uppställas som en allmän regel, att vi äro
mera småsinnade och skadelystna än andra
folk och att vi inte våga lita på vårt eget
omdöme?

Den omedelbara anledningen till dessa
frågor är ett urklipp, jag hittade häromda-
gen, ur en idning från december 1909. Där
omtalades hyllningen för Selma Lagerlöf och
Ellen Key under "De svenska kvinnornas
vecka" som "vitnesbörd om svenskarnes
senfärdighet att erkänna förtjänster hos sina
egna".

Selma Lagerlöf fick alltså vänta länge på
att bli uppskattad. Jag måste ha dåligt
minne. Jag har nämligen för mig, att Gösta
Berlings diktare blef ryktbar i ett slag, att
erkännandet alls inte lät vänta på sig. Och
det tyckes mig som om vi alls inte rådfrågat
utlandet om hvad vi borde tycka och tro
hvarken om henne eller om andra af våra
samtida författare. Jag vill också minnas, att
vi villigt och tacksamt erkänt och uppskat-
tat rätt många af dem, och det långt ifrån
"senfärdigt".

Ett exempel: Blef inte "Vallfart och van-
dringsårs" skald mottagen med enstämig
välkomsthälsning, när han trädde fram? Be-
höfde Fröding vänta på erkännande eller
sakna det, och var det utlandet som satte
honom i högsätet som ursvensk skald?
Väntade vi på utlandets domslut för att upp-
skatta Levertin som skald, novellist och litte-
rär essayist? Vann inte Karlfeldt förstående
af oss otacksamma? Och hela raden af de

EN FIX IDÉ.

nu verksamma romanförfattarne, äro de inte
uppskattade? Tyda deras många och stora
upplagor på publikens motvilja mot hvad
svenskt är?

Fallet Strindberg är så invecklad, så det
kan jag inte här gå in på.

Hur är det med våra musici och artister?
Ha Sjögren och Stenhammar varit styfbar
i sitt eget land? Ha vi inte applåderat Od-
mann och Forsell, utan att be om lof, äro vi
inte ensamma om att ha upptäckt Anna
Norrie och de Wahl, liksom våra förfäder
upptäckte Jenny Lind och buro henne på sina
händer, innan hon ännu satt sin fot på
utländsk botten?

Och de bildande konstnärerna? Ha vi
varit senfärdiga att erkänna Albert Eng-
ström och hela flokken af unga skämtteck-
nare? Har utlandet behöft lära oss upp-
skatta Döderhultaren? Var inte hans rykte
stadgad hemma, innan han segrade i Paris
och Rom? Kom inte Zorn i ropet hemma,
innan utlandet visste om hans tillvaro? Hur
föga ha inte Carl Larssons parismedaljer bi-
dragit till vårt uppskattande af hans konst?
Det är dock här hemma, som hans svenska
läggning blifvit upptäckt och fastslagen. Be-
höfs flera namn? Liliefors, Christian Eriks-
son, Jerndahl, Fjæstad. En vet jag af de
samtida, som gick den traditionella vägen
till erkännande hemma genom framgång ut-
omlands — det är Hesselbom. Men så fins
det en och annan berömd landsman, af helt
annan art än han, lyckoriddare, som skapa
åt sig skäligen tveivelaktiga framgångar på
främmande ort. Är det brist på fosterlands-
känsla, om vi dra oss för att uppskatta dem?

Söker man, så visst finner man en och an-
nan, som rättvisligen borde ha blifvit motta-
gen med mera allmänt och varmt erkännande
än hvad fallet nu är. Till exempel Ernst Jo-
sephson. Han blef visserligen hvarken för-
bisedd eller motarbetad, men inte heller
uppskattad efter förtjänst. I alla händelser
var det inte utlandet, som lärde oss se inne-
börden af hans konst, och lika litet är det
utlandet, som väckt vårt förstående af den
svenska karaktären i vårt landskapsmåleri.

Och vår nationella textila konst, ha vi inte
haft känsla för den? För Handarbetets vän-
ner etc.? Och ha vi hindrat den moderna
arkitekturen att utveckla sig på ondt och
godt? Ha vi inte byggnader, som äro olika
allt annat? Är det underligt, om man ibland
måste tycka att vi varit allt för hastiga i

vändningarna, när det gällt att acceptera ex-
perimentlystnaden på den frusna musikens
område?

Men att vi det gjort innebär i alla händel-
ser ett erkännande af talangen och inte för-
sök att kväfva henne. Eljes är det inte att
undra på, att det nya, det som bryter med
gällande smak mötes med opposition. Alltid
finns det människor, som föredraga gammal
och bepröfvadt framför nytt och osäkert.
Men jag tror inte att vägen till erkännande
är så mycket lättare i andra länder än
hemma. Och om vi börja söka efter exem-
pel på motarbetade och oförstådda snillen,
så finnas de säkert i ungefär samma pro-
portion öfver allt. Hur länge gick inte Ibsen
hemma i Norge och ansågs som en medel-
måtta — fast han skrivit Hærmændene og
Kongsemnerne? Georg Brandes blef inte
bortklemad i sitt hemland, Bizet blef aldrig
populär i Frankrike medan han lefde. Con-
stantin Meuniers arbetarstatyer möttes med
misstro i hans hemland, äfven sedan kritiken
i Paris och Tyskland stämpladt dem som
mästerverk. Böcklin hann bli en gammal
gubbe, innan han nådde fram till erkännande
i Tyskland, Feuerbach och von Marées hade
idel motgång i hemlandet, så länge de lefde
— efter döden ha de blifvit storheter. I
Frankrikes konsthistoria träffar man en hel
rad af målare, som väckte förargelse och
omtalades som charlataner och fuskare och
som nu räknas till de främsta.

Följaktligen äro alla ungdomar, som inte
lagerkröntes af en tacksam samtid, öfver-
tygade om sitt snille. Men en speciell
svensk företeelse är väl inte medelmåttan,
som hålles uppe af tron på sin egen storhet
och af stolheten öfver att räknas till de
motarbetade och hatade, alltså till de bästa.
Från utlandet har jag hört talas om genier,
som hört till de oppositionella och omstridda,
men som själfva varit kända för sin gif-
tiga tunga, sin lust att häckla och förtala
och som inte tyckt om konkurrenser — åt-
minstone inte om sådana utanför sin egen
klick — och som inte på minsta vis voro
högade för att jämna dylika individers väg
framåt.

Det finns i denna ofullkomliga värld stor-
heter af mycket olika lödighet, men det
finns onekligen gedigna personligheter äfven
bland dem.

Jag kan inte finna annat än att vi i våra
dagar drivit snillekulten ganska högt — och
det inte minst i vårt eget land. Men det
hindrar nog inte, att vi allt fortfarande
en gång i månaden komma att bli anklagade
för ringaktning gent emot våra storheter.
Fixa idéer rubbas inte lätt.

GEORG NORDENSVAN.

Prenumerationspris:

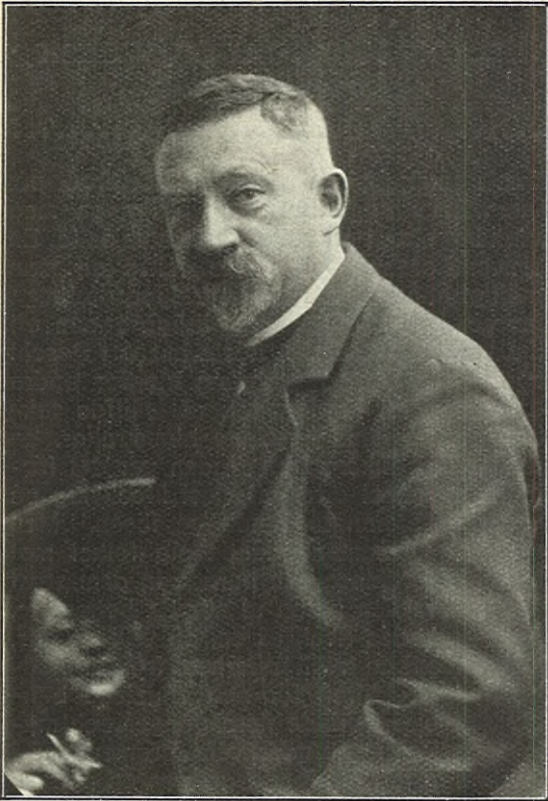
Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 6.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösnr:	» 0.12	Lösnr:	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, **Stockholm, Mästersamuelsg. 45.**

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 8803. Kl. 10-4.
Red. Nordling: Riks 8880. A. 402. Kl. 11-1.
Expeditionen: Riks 1646. A. 6147. Kl. 9-6.
Annonskontoret: Riks 1646. A. 6147. Kl. 9-6.
Verkst. direktören kl. 11-1. Riks 8859. Allm. 4504.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text. Utländska annonser
80 öre å textida. debiteras 50 öre med
20 % förhöjning å sär- 20 % förhöjning å sär-
skild begärd plats. skild begärd plats.

HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG.
Till 50-årsdagen den 25 dennes.

En femtioåring.

I ATT UNDER TAKET PÅ ETT AF Sturegatans förnämna hus bor en man, som är lika originell som mångsidig och som i dagarna, jämte alla andra bestyr, också hinner med att fylla 50 år. Han heter Anton Blomberg, med till- och hedersnamnet hof-fotograf, och det är i väsentlig grad honom vår publik har att tacka för, att Idun hvarje vecka är så fint och intressant illustrerad.

De belackare, som vilja påbörda svenskarna att de äro ett trögt och sömngigt folk, borde stifta bekantskap med Anton Blomberg, som är en synnerligen pigga och vaken natur. Som Iduns illustrative medarbetare har han under många år lagt i dagen ett aldrig svikande nit och intresse, för hvilka egenskaper vi på hans halfsekeldag säga honom ett varmt tack.

På en gång fotograf och konstkännare ägnar han jämväl mycken uppmärksamhet åt våra målars taflore, och särskildt är han specialist på äldre svensk konst, så att om ni skulle vilja förvärfva er en Marcus Larsson, en Hilleström, en Breda eller Roslin, så har han ingenting emot att sälja en sådan åt er. Tillägga vi ytterligare, att han har sina poetiska infall och anfall, med hvilka han en dag kanske kommer att öfvertrumfa både gamla och nya skolan, torde det väsentligaste af hans gagnande lifsgärning vara annoterad.

Men först och sist är han en god och glad människa, hvarför han förtjänar sitt ljusa öde ända in i sin ålderdom.

Anna Bergström.

DE INTRESSANTA FÖRELÄSningar i röstfysiologi och röstbehandling, som nu i dagarna hållits i Stockholm af professor Hermann Gutzmann från Berlin, ge osökt anledning till ett tacksamt omnämnande af den, som här i Sverige blifvit banbrytare för en modern rationell talteknik: vår framstående skolsångspedagog, fröken Anna Bergström. Det är nämligen på hennes initiativ, som den tyske specialisten gjort sin föreläsningsresa hit — en resa, hvarigenom tillfälle äfven gifvits att ställa den hos oss inom fackkretsar ganska omstridda röstutbildningsfrågan i en opartiskt vetenskaplig belysning.

När det gäller skön konst, äro ju den utom facket ståendes tycken och uttalanden af mindre värde. Men Anna Bergströms trettiofemåriga verksamhet har burit sådan frukter, och hennes rykte som skaparinna och vårdarinna af vår bästa skolsång är så stadgad, att här knappast någonling mer behöfver sägas. Huru högt hennes förmåga värdesattes äfven utom det egna landets gränser, kan man sluta sig till af ett yttrande, som en af Finlands förnämsta sångpedagoger — fröken Anna Sarlin — nyligen fällt till N. P. Norlind (sem. direktor musices i Lund) under hans senaste studieresa: "Har ni hört Anna Bergström, så har ni hört det bästa, som i sångundervisning någonsin kan presteras, och har då ingenting att lära hos mig." Och det är starka och vägande ord, uttalade af en kvinna om en annan kvinna inom samma arbetsområde.

Som ett understrykande häraf kunna vi ju äfven påminna oss det erkännande af Andréas Hallén, som kom henne till del i ett nummer af Thalia förlidet år. Det var efter den konsert som under hennes ledning gafs i Oskarskyrkan af elever vid Högre lärarinneseminariet och Statens normalskola för flickor. Den kompetente kritikern ger här det omdömet om rösterna, att de voro "ovanligt omsorgsfullt utbildade, både hvad röstregistrens naturligt riktiga läggning, ren intonation, vackra vokalljud och tydligt textuttal beträffar" — vidare att "det sjöngs med god frasering och väljudande tongifning, finkänslig nyansering och god rytmik, och det hela gaf prof på en mycket insiktsfull undervisning af ofvannämnda lärarinna". — Härtill må äfven läggas, att denna undervisning sker på ett sätt, som är rent af beundransvärdt — och som inte gärna kan annat än verka tändande och hänförande, ty Anna Bergström är en helgjuten lärarepersonlighet som — själf levande entusiast — äfven förstår att inspirera sina elever och att samtidigt leda och upprätthålla disciplin.

Sina egna första sångstudier gjorde hon i Filipstad, dit hon blef skickad af sin far, bruksägaren Olof Bergström i Finnsbyttan. Hennes lärarinna där, fröken v. Schéele, som jämte organistbefattning hade en privat sångkurs, väckte snart hennes intresse för tonträffning, utmärkt pedagog som hon var, och blef äfven den som sedermera förberedde henne till inträde i K. musikkonservatorium i Stockholm, där hon hösten 1873 intogs som elev i organistklassen, samtidigt med att hon studerade solosång för Ellen Bergman.

Efter aflagd organistexamen återvände hon hem till Finnsbyttan och öppnade höstterminen 1877 en sångkurs i Filipstad, hvarifrån fröken v. S. nu hade flyttat. Där kallades hon följande år till sånglärarinna i den nya elementarskolan för flickor, och ett år senare fick hon äfven anbud att öfvertaga sången i gosskolan, hvilket hon dock afböjde, och återvände så till Stockholm för vidare studier hos fröken Bergman. Det dröjde emellertid inte länge, innan man nu här förstod, hvilken förmåga den unga sångadepten satt inne med, ty redan samma år erbjöds hon befattning som sånglärarinna i Paulis skola (sedermera Södermalms högre läroverk för flickor) och vid Lyceum för flickor. Sedan kom Ateneum 1881, Katarina folkskola 1885, Brummerska skolan 1886, K. Högre lärarinneseminariet med Statens normalskola för flickor 1897 samt slutligen år 1902 Kungl. musikkonservatoriet, dit hon blef kallad så-

FRÖKEN ANNA BERGSTRÖM.

som "ledare af profkurs i skola" för akademins musikkonststudenter — en befattning, som där upprättats samma år, och till hvilken äfven hör öfvervakande och kritik af elevernas profundervisning i folkskolan jämte allmän pedagogik och skolsångsmetodik.

Hvilken oerhörd fond af energi, arbetsförmåga och kärlek till kallet måtte inte finnas hos den, som med alljämt bibehållen spänstighet kan utöfva en så vidtomfattande verksamhet! Visserligen måste en del af arbetet i skolorna upphöra, när de kräfvande platserna vid seminarium och akademi antogos. Men sedermera har hon i dess ställe haft ledningen af flera olika kurser. Så har hon t. ex. ledd talkurser för lärinnor både i Stockholm och Göteborg samt äfven för Gymnastiska Centralinstitutets kvinnliga elever. Och under ferierna, sommartid, har Anna Bergström använt sin ledighet till studier utomlands, dels som deltagare i olika kurser i talteknik, dels studerande sångundervisningen i skilda länder.

Det var också under en af dessa resor, som hon i somras sammanträffade med professor Gutzmann i Jena och lyckades intressera honom för att hålla kurser och föredrag i Sverige, där han nu efter besöket i Stockholm äfven kommer att hålla tre offentliga föredrag i Göteborg. Hon hade då redan tagit del af hans tryckta arbeten och hade hört honom omtalas som en af vår tids förnämsta auktoriteter inom studiet af röst- och talanomali. Den nu avslutade privata kursen jämte de offentliga föredragen, hvilka väckt ett lifligt intresse inom olika kretsar, ha äfven ådagalagt, att han i det väsentligaste, med afseende på röstbehandlingen intar samma ståndpunkt som den, för hvilken Anna Bergström så okufligt och trots det starkaste motstånd äfven så framgångsrikt kämpat. Till denna ståndpunkt sluter sig äfven oupplösligt hennes fasta öfvertygelse, att sången inte kan bli hvad den bör vara, utan att den är grundad på en hygienisk-estetiskt utvecklad talteknik — en princip, hvars påtagliga sundhet och logik väl ej borde kunna bestridas.

M. R.-M.

KLÄDNINGAR

Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg.

som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom kemisk tvätt blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3.- per klädning. Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.

KLIPPAN.

Modernaste Finpappersbruk.

Specialtröcker:
Finare Post-, Skrif-, Kople-
och Tryckpapper
samt Kartong.

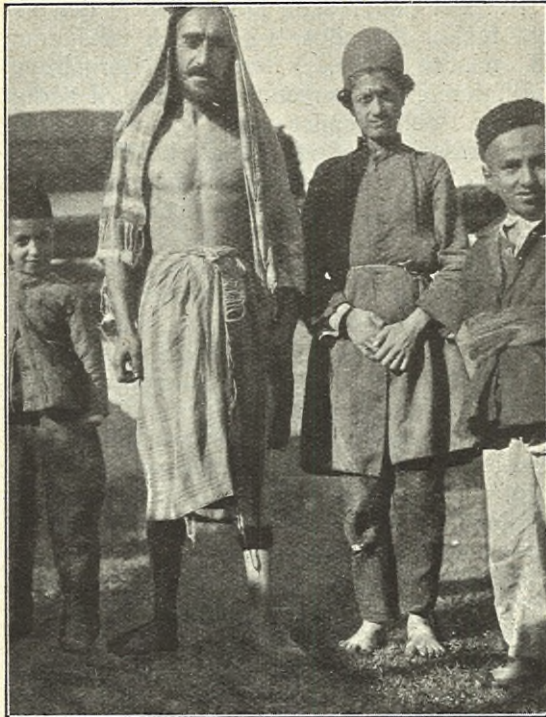
Iduns textpapper tillverkas af Klippan.

Från "Lejonens och rosornas land".

DÅ VI PÅ MORGONEN DEN 9 december kommo upp på Tsarevitschs däck, sågo vi Persiens jord dyka upp vid horisonten. Snart kunde vi urskilja ett ganska flackt land samt några höga träd, som visade, hvar Enseli var beläget. Som hamnen är grund och vädret ofta svårt, kunna båtarna vanligen ej gå in till bryggan, utan passagerare och gods få fraktas i land i småbåtar. Stundom händer det t. o. m., att all landstigning är omöjlig, och båten får då antingen vänta utanför hamnen eller gå tillbaka till Baku. Vi hade dock den turen att kunna komma i land direkt på bryggan. Två långa vågbrytare sträcka sina skyddande armar omkring hamnen. Innanför dessa lågo många småbåtar, alla med spetsig köl och uppböjda i för och akter. De påminna ej så litet om våra forntida drakskepp. På bryggan stodo en mängd barbenta individer under paraply — det regnade nämligen — och trasiga pojkar sprungo omkring bland båtarna. Ett stycke från stranden ligga några hus, hvilka befunnos vara gästgifvargården, tull- och skjutsstationerna. En kommissionär kom ned till båten och tog hand om våra saker samt skaffade oss fem droskor till klockan två. Vi skulle nämligen samma dag fortsätta till Rescht, dit vi hade ungefär tre och en half svenska mil att åka. Vi hade nu kommit till den punkt, där alla moderna samfärdsmedel voro slut, och där resans verkliga besvärligheter skulle börja.

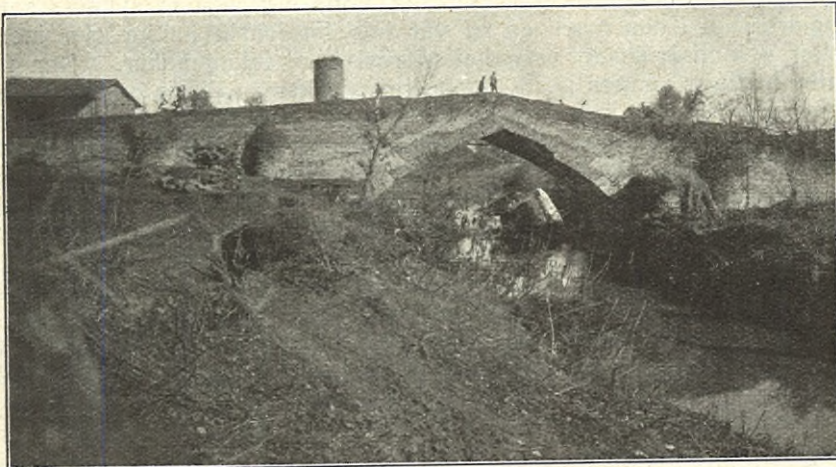
Vägen till Rescht går först genom samhället vid Enseli, där vi på smala vägar åkte förbi trädgårdar med apelsinträd, i hvilka nästan mogna apelsiner hängde. I basaren sutto perser och sydde skor och mössor, där sågos smeder och fruktmånglare, men de allra flesta basarinväarna sutto med benen under sig och drucko sitt evinnerliga té. Boningshusen hafva halmtak och äro omgifna af höga staket af vass. När vi kommo ut ur Enseli, körde vi upp på den stora ryska vägen till Rescht, mycket väl hållen och utan backar. Under färden sågo vi många vandrare, hvilka nästan alla gingo barfota i regnet och höllö paraply öfver sig samt rökte cigarrett. Vägen går genom vattensjuka trakter med ymnig vegetation och ett rikt djurlif. Där lär finnas massvis med fågel och vara godt om vildsvin. Människoboningarna äro få. Befolk-

INVÅNARE I RESCHT.

ningen håller boskap och hästar och framför allt höns och ankor. Men några åkrar eller eljes någon odlad mark ser man inte till. På ett ställe blefvo vi hejdade vid en bom och fingo betala fem rubel i vägskatt till de ryska myndigheterna. Det blef rätt kallt i längden i de öppna droskorna, och vi voro glada, då vi i mörkningen kommo fram till Rescht. Genom en mängd smala, krokiga basargator, där våra vagnar öfverstänkte allmänheten med vägsmutts, åkte vi förbi en otalig mängd små öppna butiker, hvar och en upplyst af sin lykta. Slutligen körde vi fram till Hotel d'Europe, stadens förnämsta hotell, en ruskig träkåk med svalgång rundt omkring andra våningen. Vi visades upp för en fruktansvärdt brant trätrappa med höga steg och in i mattbelagda rum, som till största delen bestodo af dörrar och fönster, alla med stora springor. Hela hotellet var ett fullkomligt uthus och där blef mycket kallt om nätterna. Rummen värmdes med rostiga järnkaminer, som eldades med alved och röko in. Efter en stadig supé gingo vi till sängs sedan vi först grundligt preparerat sängarna med insektspulver.

Dagen därpå — en härlig solskensdag — företogs stor ompackning af resgodset, och man plockade fram det, som skulle användas för den långa landsvägsresan. Ompackningen försiggick utanför hotellet, och hela dagen stodo de goda stadsinvånarna i kö för att hitta på oss. De voro smutsiga och trasiga, tiggde, refvo sig i håret och en och annan generade sig ej för att midt för allas näsa draga upp skjortan ur benkläderna för att taga loppor, af hvilka älskliga smådjur Persien lär öfverflöda. I Rescht voro alla gator mycket uppblötta af regn, så att man sjönk ned till öfver foitknö-

BRO UTANFÖR RESCHT.

Bref till Idun från en svensk officersfru. II.

larna i smörjan, men vi gingo oförfärdt på. Man måste lägga bort att vara noga med borstning o. d. i ett sådant land som detta. En af svenskarna i Baku sade också att man omöjligt kan trifvas i dessa trakter, så länge man ej lagt bort den besvärliga vanan att vilja vara borstad. De flesta husen i Rescht äro byggda med svalgång utanför andra våningen och ha tegeltak af hvälfta takpannor, som likna liggande blomkrukor. En tid före vår ankomst till staden var det förbjudet att gå ut efter ett visst klockslag på kvällen, om man ej kunde ge lösen. Men en affon sammangaddade sig folket mot ordningens väktare och burade in dem samt gick efter den betan ut när de behagade. Lösen brukades dock äfven, då vi voro där, ty då vi sent en kväll åkte hem från en middag hos direktören för den engelska banken, blefvo vi hejdade flera gånger och måste ge lösen. Under våra promenader i Rescht såg jag för första gången en persisk skola. Den låg i basaren och var helt enkelt en liten bod i jämnhöjd med marken. Skolrummet hade blott tre väggar och var alldeles öppet åt gatan. Barnen, en 25 stycken 9 à 10 års pojkar, sutto på halm-mattor på golvet med benen i kors. Läraren saft på samma sätt vid en af väggarna. Pojkarna hade skriföfning och ritade persiska boksläfver med rörpennor och svart bläck, förvaradt i ett litet bläckhorn i ena ändan af en pennlåda, som hvar pojke hade bredvid sig på golvet. De skrefvo på pappersblad, som höllos på knäet. Pysarna sutto så tysta och snälla och läto ej störa sig af de förbigående. — I Rescht sågo vi en annan dag ett persiskt bröllopståg. Tolf eller femton karlar gingo i rad på gatan och sjöngo en enformig sång. Några buro på hufvudet stora träbrickor med sötsaker, upplagda i högar, andra buro föremål, som tydligt voro presenter. Bröllopståget, i hvilket brudgummen var med, var på väg till brudens hem.

I Rescht hade vi mycket svårt att få hästar och vagnar för vår färd till Teheran, ty de ryska trupperna hade lagt beslag på allt i den vägen. Svenskarna voro därför nödsakade att resa i tre omgångar med en eller ett par dagars mellanrum. På tredje dagen af vår vistelse i Rescht lyckades vår familj få en vagn och en lastvagn, s. k. fourgon. Hvarje vagn var förspänd med fyra hästar, små eländiga och utsvultna krakar. Seldonen äro försedda med bjällror, och hästarna ha öfver pannan ett band med fransar af pärlor eller garn, som ideligen slår dem i ögonen. Fourgonen liknar mest en vanlig höskrinna och är utan fjädrar, så att bagaget far mycket illa, det skafs håll på tjocka trälådor, spikar och skrufvar gå ur, spetsiga föremål äta sig ut igenom den öfriga packningen, ja t. o. m. genom koffertväggar o. d. Den vagn, i hvilken vi fyra vuxna och vår lilla tös skulle åka, var en trång gammal kalesch, som såg ut att vara mogen för Nordiska Muséet eller något dylikt. Den var klädd inuti med grönt, blommigt, urblekt tyg och förfärligt otät vid dörrar och fönster. När vi packat in oss och vårt bagage i vagnen, fanns inte en kubikcentimeter till öfverlopps. Sedan vi på en den allra förskräckligaste väg kommit ut ur staden, gjorde vi

Hudens vård.
CREME SIMON · PARIS
Enda medel som gör hyn vacker och len utan att irritera huden.

PÄRMAR

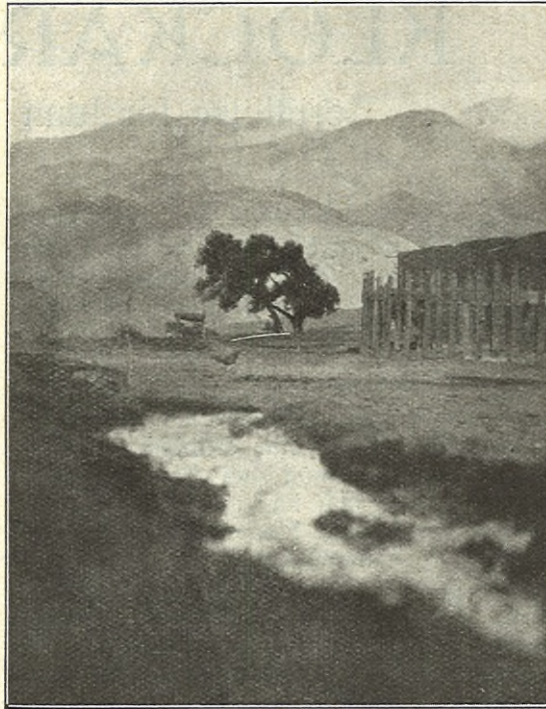
till IDUN 1911 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmars, röda med guldtryck kr. 1:50, Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre, Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre. Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postansvinnings insändes.

ett uppehåll vid skjutstationen i stadens utkant, där bagaget vägdes, öfvervikt betalades och vägskatt erlades. Och så upptäcktes, att vi i villervallan vid afresan glömt det viktigaste af allt, nämligen matsäckskorgen! Lyckligtvis kom en af reskamraterna efter med den, så att vi fingo den med oss från skjutstationen, då vi vid tvåtiden lämnade densamma. Vägen mellan Rescht och Teheran är indelad i aderton skjutshåll och på alla dessa ställen kan man få mat och husrum, och hästar och kuskar bytas om. Vi hade föresatt oss att åka genom dag och natt, så länge vi orkade för att slippa ligga öfver. Våra första körsvenner voro mycket otrefliga och sågo ut som veritabla bofvar. Vid alla hus utmed vägen — som var mycket god, bara man lämnat Rescht — hoppade de af och drucko té, ibland hvar kvart. Senare fingo vi reda på att de ej hade rätt att taga sig sådana fristunder, och när kuskerna ville hoppa af i onödan, opponerade vi oss, vanligen handgripligt, så att han vackert fick sitta kvar och köra på. Att kuskarna ej rättade sig efter annat än handgripligheter, kommo vi snart underfund med.

De hus vi foro förbi i början af resan voro byggda af störrar, nedstuckna i jorden och hopbundna med rep. Mellan störrarna flätas in grenar och vidjor, och alltsammans smetas nödtorfligt igen med lera. Det blir fasliga springor öfverallt, men de äro nog af behöfvat påkallade. Åt vägen äro husen öppna om dagen, men sättas om natten igen med plankor, mellan hvilka man ser ljuset lysa ut. Invånarna sutto för det mesta i all sköns lugn och drucko té eller gjorde ingenting. Några åkrar syntes ej till, blott några mindre risfält. Vid femtiden mörknade det, och i skymningen döko några schakaler fram ur skogen och kilade som gråa skuggor öfver vägen strax framför hästarna. Lyktor funnos inga på vagnen och ingen upplysning inuti densamma, utan vi sutto i mörkret. Karavaner af åsnor mötte vi ofta, och rätt sent på kvällen hörde vi ett tu tre en aflägsen klang af klockor med djupa toner, ungefär som från kyrkklockor, som man hör på långt håll. Och så kommo kamelkaravanerna. Djuren skredo i en lång rad vid vägkanten som stora gråa vålnader i natten, högtidliga, majestätiska, och gjorde ett öfverväldigande intryck. Man trodde sig till en början vara midt i en saga från Österland. Men snart blefvo kamelerna mindre poetiska, ty de kommo i sådana mängder, att de fyllde hela vägen, och vår vagn måste stanna. Ibland kommo vi några meter framåt, och så måste vi vänta igen. Kamelerna uppehöll oss på detta sätt i öfver två timmar.

Fram på natten råkade vi ut för nya kamelkaravaner, och ett af djuren var nog närgånget att taga sig en titt in i vagnen tvärs genom glasrutan i den ena dörren, så att rutan gick i tusen bitar. Den stackars kamelen blef så rädd, att han föll omkull. Kusken svor och karavanförarna svuro, och det blef ett hiskligt oväsen. Vi måste sätta upp en filt för fönstret, men natten var kall, och det drog förfärligt. Vi sofvo hur vi kunde i vagnen, den ena lutade sig hit och den andra dit. Några särskilda åtgärder för natten kunde på grund af det begränsade utrymmet ej vidtagas. På morgonen voro vi inne bland Elbursbergens nordligaste utlöpare, gråa ödsliga berg, mycket vittrade och sönderskurna af vattenflöden och utan någon vegetation. Många höjder prunka i granna röda färger, från svagt rött till röd lila och blodrött. Det är förvittringslera, allt detta

UTSIKT FRÅN MENDJIL. EN TAMARIND.

röda. På de högre bergen låg snö. På morgonen foro vi öfver bron vid Mendjil, ett karavanseraj uppe bland bergen. Bron var bevakad af ryska soldater. Ryska flaggan är hissad på alla karavanserajer, och det är Ryssland, som anlagt den stora präktiga vägen mellan Rescht och Teheran.

Mendjil är ett jämförelsevis snyggt och bra rastställe och ligger vackert bland bergen. Hela den dagen sågo vi ett kolossalt söndervittrade landskap, som gick i rött, väldiga moränfält, steniga vidder, skifferlager och djupa raviner, med floder längst nere i afgrunden. På ett par ställen finnas några odlade fält, där man just var sysselsatt med plöjning och sådd. Det plöjdes med oxar och tråplog. På vägen mötte man mycket ofta åsnekaravaner och deras förare. Åsnorna bära klockor och äro lastade med säckar eller aflånga lådor öfversydda med väf. För öfrigt se de ut som riktiga trasbylten, ty deras packsadlar bestå af idel lump. I ett karavanseraj där vi rastade en stund, fanns bl. a. i det lilla resanderummet ej mindre än sex lampor, en vanlig kam af metall, en mycket begagnad hårborste samt — en tandborste, som tydligen också var uppskattad.

På aftonen kommo vi till en station, där man afrådade oss från att resa vidare på natten, emedan vi hade att passera de högsta passen, men vi läto ej skrämman oss, väl vetande att den förnämsta orsaken till välviljan var att karlarna själfva ville sofva och ej fara ute på vägarna. Natten var gnistrande stjärnklar och ganska ljus, så att man kunde se vägen. På dess ena sida hade vi låga barriärer af lera och sten och utanför dem bråddjupet, på den andra klippväggar och bergsidor med lösa stenar och block, som sågo ut att kunna ramla

ned när som helst. Vid det högsta passet går vägen uppför och utför i sicksack, den är särskildt bred i svängarna och torr och utan hjulspår. På natten skymtade vi ett vildsvin. Trakten är mycket ödslig och utan människoboningar, klyffor, klippor och stup ge den ett kolossalt vildt utseende. Nog tänkte vi litet hvar på röfvere. Om nätterna var det krånligt att få hästar, ty kuskarna sofvo och voro svåra att väcka, råkade i gräl om hvilka som skulle ut o. s. v. De sofvo på stallgolven bland hästarna och sågo ut som trasbylten. Vi fäste oss vid att vi under hela landsvägsresan ej mötte mer än två snyggt klädda personer. Under färden ned ur bergen den natten tvärstannade hästarna på ett ställe och kunde ej förmås att gå vidare. Det befanns, att en karl låg på vägen och vid närmare påseende märkte vi, att han var död. Kusken tog honom helt enkelt i armen och slängde in honom på ett stenfält vid vägkanten — och så åkte vi vidare. I Persien är allsköns blodighet ett okänt begrepp. Sedan vägen kommit ned ur bergen, går den ända fram till Teheran öfver ett slättlandskap, det tröslösaste, enformigaste och ofruktbaraste man kan tänka, bara stäpp och stenfält samt här och där upp mot bergen utformadt som de allra finaste geografiska reliefmodeller. Bergen ser man på afstånd till vänster hela tiden. Utefter vägen ligga här och där skelett och halfätna blodiga kadaver samt hela djur, som nyss stupat. Det är hemska syner.

I Kasvin fingo vi se de ryska soldaterna och deras officerare, men de inskränkte sig till att titta på oss. På skjutstationen måste vi byta ut båda våra vagnar, på droskan var en fjäder af och dessutom ett fönster sönder, och fourgonen hade gått midt itu. Från Kasvin och fram till Teheran är vägen en verklig chaussé, tjugo meter bred och nästan snörrät. Den tredje kvällen fingo vi vid ett hästombyte urusla kampar och en gammal gubbe till kusk för droskan. Hästen längst till vänster var en hvit krake, som knappast kunde stå för sig själf. Efter en stund kunde han trots hugg och slag ej fås ur fläck, därför att han ej orkade längre. Slutligen spände kusken ifrån honom och band honom efter, och så åkte vi på. Men snart orkade inte heller de andra tre, kusken kunde inte styra dem, och vagnen gick i diket — på en tjugo meter bred väg! Hästarna gifvo sig af uppför vällen på andra sidan om diket och framhjuln voro äfven där, så att vagnen befann sig i ett högst vådligt läge. Emellertid lyckades vår bebjänt, som satt på kuskbocken, och min man, hvilken krånglade sig ut genom vagnsfönstret, få droskan på rätt köl igen. Men

VY FRÅN EN SKJUTSSATION BLAND BERGEN.

LÄS!

Några äldre årgångar realiseras till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omväxlande och lärorik lectyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till *Expeditionen af Idun, Stockholm*, erhålles inom Sverige *portofritt*:

Idun 1896	2: —	Iduns julnummer 1901	0: 25
Idun 1904 (med julnumret)	3: —	Iduns julnummer 1904	0: 30
Idun 1908 (med julnumret)	4: 50	Iduns julnummer 1905	0: 30
Idun 1909 (med julnumret)	5: —	Iduns julnummer 1908	0: 50
Idun 1910 (med julnumret)	6: 50	Iduns julnummer 1909	0: 75
Iduns julnummer 1894	0: 20	Iduns julnummer 1910	0: 75
Iduns julnummer 1898	0: 20	Iduns julnummer 1911	1: —

LÄS!

KLOCKARENS JOEL.

Berättelse för Idun af Marika Stjernstedt.

SKJUTSSTATIONEN MENDJIL.

hästarna stodo, där de stodo. Där sutto vi på landsvägen midt i natten, långt från människor. Men vi hade tur.

Efter någon timme hördes klockor på afstånd, och det befanns vara en tom fourgon med fyra hästar, hvilka vi lyckades byta oss till jämte deras kusk. Den hvita hästen lämnades dock kvar, bunden vid vår vagn. Den gamle kusken var trots allt nog tilltagssatt att begära drickspengar, men lyckades förstås ej få några. Efter en stund märkte betjänten, att den hvita hästen släpade efter vagnen. Kusken sprang af och skar loss honom, dref upp honom med sparkar och slag och det arma djuret gjorde en sista ansträngning, men föll omkull igen. Och så lämnade vi honom i natten och ödemarken — ett lätt byte för vargar och schakaler. Det var en gammal häst, som tjänat troget kanske i en tjufem år, men hvem fäster sig vid sådant i Persien?

Ännu ett missöde råkade vi ut för den natten, nämligen att vår betjänt, som suttit på en smal kuskbock utan ryggstöd i två och ett halft dygn, slumrade till ett tag och ramlade af, men vaknade i fallet och hade sinnesnärvaro nog att sparka sig ifrån vagnen, så att hjulen ej gingo öfver honom.

Dagen därpå, den 15 december, rastade vi om morgonen vid den sjuttonde stationen, rätt utvakade och slappa, och när vi klockan ett körde in genom en af Teherans stadsportar voro vi ganska nöjda på åkning. Vi körde först genom persernas Teheran, snuskigt och smutsigt, med döda djur på gatorna och stora afskrädeshögar, därefter till den europeiska stadsdelen, som ligger högre och är sundare. Vi togo in på Hotel Anglais och välkomnades af öfverste Hjalmarson och de öfriga svenska officrarna. Och så voro vi då äntligen vid målet för vår långa resa.

INGRID FOLKE.

HVILANDE KAMELER.

Ärade kvartalsprenumeranter

erinras om nödvändigheten af att i god tid förnya kvartalsprenumerationen, så att ej afbrott i expeditionen må uppstå. Under aprilkvartalet utkommer vårt intressanta vårnummer, som i år benämnes

Flickornas nummer

och bjuder på en förträfflig text om den unga flickan i olika lefnadsförhållanden, hvartill sluter sig en rad belysande och vackra bilder.

I.

ET VACKTE ETT UTOMORDENTLIGT uppseende i hela trakten, när det blef bekant att den rike gubben Bursell insatt klockarens ende son Joel till universalarfvinge.

Joel var tjugutre år och gick ännu hemma i klockargården. I trädgården, som hörde till bostället, anlade han drifbänkar, vid husets söderfasad planterade han spalierräd. Sommargäster och turister gingo till klockarens för att köpa blommor, och de förundrade sig mångordigt öfver de praktfulla röda och hvita rosorna, öfver alla varieteterna af vallmo, öfver reseda, malva, eldfärgad krasse, luktärt, pion och gossen i det gröna, stormhatt, styfmorsblommornas alla ansikten, löfkoja, flox, prins Gustafs öga, liljor och ringblommor, aster, dahlia och solros. Joel var en liten smärt, ytterligt blond man, alltid lika fämäld och oberörd, fridsam och lugn. Han såg på sommardamerna med en pröfvande och snabb blick ur grå, nästan uttryckslösa ögon och inväntade tålmodigt, under tanke på annat, att de skulle tröttna på sina utrop och bestämma sig för hvad de ville ha.

Genom denna tystlåtenhet, denna liknöjdhet blef Joel en gåta, men knappast särdeles lockande att lösa, i alla fall icke för damerna. Klockargården låg för sig själf ett stycke på sidan om kyrka och kyrkogård och samhällets promenadvägar voro i det hela förlagda åt andra håll. Klockarens hade firat silfverbröllop, och i alla dessa år hade de lefvat så lyckligt man kunde tänka. Aldrig hade traktens skvaller fått minsta fäste där. De äldre mindes klockarfrun som nygift, icke ens då helt ung, smärt och blek, alltid hängande som en vidja vid mannens arm. Och klockaren gick likt en triumfator, liten, satt och rödhårig, med glödande ögon och käpprak i ryggen, oföränderligt klädd i bonjour. Hans steg voro små och hennes långa, men de gingo i takt så säkert som om de öfvat sig alltifrån barnsben. När frun var borta för någon timme, satt klockaren strax vid pianot och klagade sin saknad via Bach och Beethoven; och när tiden var inne marscherade han åstad och hämtade sin hustru, samt förde henne som en rymling vid armen hem till boet. Den lille Joel anlade trädgårdar i gruset, och när far och mor kommo på gången, var han isynnerhet rädd för att de skulle komma åt hans rabatt.

— Leker du, Joel? sade modern, och så gick hon in med far, utan att höra efter hvad han svarade.

Joel hade en lycklig barndom, ty han lämnades i fred och begärde icke annat. Han gick igenom folkskolan, och då han icke hade vidare lätt att läsa, slapp han ifrån mera. Han gick ett år i trädgårdslära, såsom han önskat, och sedan stannade han hemma. Han hördes och syntes inte mer än då han var barn, och far och mor forforo att lefva sitt lif för sig, dyrkande hvarandra som afgudar och dyrbarheter och fullt upptagna därpå.

Joel bebodde gafvelkammaren en trappa upp, det enda inredda rummet där uppe, och på den stora tomma vinden forkade han sina frön och lökar, ostördt njutande af kryddofterna. Om nätterna läste han vid sin ensliga lampa växt- och frökataloger. Han införskref sådana från alla håll, från Frank-

rike, Holland, Amerika, han planlade möjligheter till nya inköp och berusades af önsknigar. Katalogerna innehöllo reklamillustration af hela, oöfverskådliga blomfält: de blefvo verkliga för honom. Hela orangerier stodo upp ur annonsen om en liten ny planta. Natten förrann och lampan brann slut. På morgonen kom han ner med sitt vanliga uttryckslösa ansikte, lugn till synes som alltid, men med ett dunkelt intryck af att natten varit en härlig dröm, som han nästa natt kunde få förnya.

Gubben Bursell kände han icke mer än någon annan. Gubben kom ibland och köpte blommor och aldrig af de dyraste. Han utfömd sig icke i dessa utrop och förfrågningar, hvilka störde Joel så mycket, och denne föredrog därför gubbens besök framför exempelvis pralträngda unga damers. Men eljes var gubben honom likgillig, och han tänkte icke på honom — hvaremot han kunde tänka på någon af de små pralträngda ännu länge efter det hon gått. Han önskade då, att han fått röra vid henne, röra med sina händer vid detta lena flickansikte, se noga och nära med sin skarpa och detaljkära syn på dessa ögon och på den rörliga munnen och föreställde sig att detta varit görligt. För honom var hon ett ting, voro de alla ting, liksom blommorna eller vildvinsrankan, och hans händer, hans ögon lockades oemotståndligt af allt detta naturliga, behagfullt spelande, omedvetet framväxande hos flickan som hos örten. Men hans fantasi var kysk som hans tillvaro.

På Joel slog den oväntade lyckan ned utan att i minsta mån väcka samma uppseende som utanför den idylliska klockargårdens ramar. Gubben Bursell dog i april, och att Joel under brådsta tiden i drifbänkarna skulle någas skaffa sig svarta kläder och bevisa begrafningen, vållade honom framförallt förtret. Nyheten hade blifvit bekant redan dagen efter gubbens död, då hushållerskan och landsfiskalen gått igenom hans papper, och Joel var nu municipalsamhällets under. På gatan, den förnämsta och den enda, där butikerna lågo, visade man hvarandra på honom. Pralträngdt folk hejdade honom själf och gratulerade och frågade och frågade. Joel svarade saktmodigt och enstafvigt, med ögonen utan glans och tankarna i drifbänkarna. Han var besvärad utan måtta och flydde hem så fort han kunde. Hufvudvärken lurade på honom — det var som om han fått den bara af att människor riktade sina ögon på honom, bara af att möta deras andedräkt.

Modern satt i salen, när han kom hem från begrafningen, efter att ha afböjt att följa med på middagen, som man ställt till.

— Joel, sade hon, och såg på gossen uppfylld af oro, ty en fru ur bekantskapskretsen hade suttit hos henne i ett par timmar och talat om alla rikedomens välsignelser. Du Joel, sade hon, här blir väl i alla fall inga förändringar hemma?

— Nej, mor, sade han. Hvad skulle det vara för förändringar?

— Vi har haft det lugnt i många år, sade modern. Jag för min del önskar ingenting annorlunda, och inte heller far.

— Inte jag heller, sade Joel.

— Åh, du som är ung, sade modern, du kan skaffa dig en stor gård nu, om du vill. Men

vi gamla ska ingenstans vidare, annat än ut på kyrkogården.

— Ja, svarade han och gick upp. Men med moderns sista ord hade den gamle herr Bursells arf ändtligen fått realitet för honom, och hans kinder började hetta.

På kvällen fände han lampan och gick till sängs, ehuru han hade några bref att skriva. Men han kände sig mycket trött, och det svindlade för hans ögon, och allt syntes honom lungt af besvärighet som då man i drömmen vill flyga och ej kan lyfta sig, vill löpa öfver en äng och gytjian håller fast skosulorna. Medan han gick i trädgården och såg öfver sina bänkar före natten, hade han tänkt på moderns ord. Han hade sagt sig själf, att nu kunde han mycket riktigt köpa en gård, odla blommor på fälten och bygga orangerier efter de största och bästa ritningar. Han bladdrade af gammal vana i sina kataloger: drömmarna och önskningsarna, som varit deras lefvande anda, dem kunde han alltså förkroppsliga. Men hur man köpte en gård, det visste han ej. Och hvar fanns den gård, som kunde passa? Och han, som knappt tålde hjälp i sitt arbete, annat än för att få bort ogräs, han skulle då vara omgifven af folk, drängar, ja, utlärd trädgårdsmästare, som kommo besvärande med egna metoder! Joel blef het bara hvar gång han händelsevis råkade herrgårdens mästare, som kom stickande med sina råd och anmärkningar och frågor och denna eviga nyfikenhet, hvilken brände upp och förtärde alla människosjälar, utom hans egen! Ne, nej, tänkte han: ingen stor egen gård, med alla dess bekymmer!

II.

På kullen ofvan gatan låg värdshuset, ett hvitt tvåvåningshus med verandor, utarrenderadt på vissa år till gästgifvare Leander, en rödbrusig, öldrickande, storskrällande gästgifvare med en undergifven hustru och stor barnskara. På värdshuset var begravningsmiddagen efter gubben Bursell, död utan bröstfvingar och sörjd af ingen, och som helt naturligt var dellogo gästgifvaren och hans familj i festen, hvilken det föll af sig själf att Joel skulle betala.

Alla honoratiores voro samlade, och man talade om Joels framtid. Redan hade man disponerat förmögenheten, satt gamle klockaren och hans trogna hustru på hederligt undantag, köpt gård, bestämt hvilken — ett förträffligt ställe, som landsfiskalen just hade på hand — reparerat, byggt nytt, lagt an på ladugården för att i någon mån, genom ökad konkurrens, få ned ortens öfverdrifna mjölkpriser, huggit skogen, sålt veden, sänkt sumpmarken — och slutligen ställt ägaren under förmyndare. Ty att Joel aldrig i lifvet skulle vara mäktig att sköta så mycket, det förstod den anspråkslösaste.

Gästgifvarens äldsta och vuxna dotter Agda Leander hörde tyst på. Jämte de öfriga satte hon gamle klockarens på undantag, köpte gården och ställde den i ordning; med de andra högg hon skog, sålde timret och torrlade sumpmarken; men när frågan kom till Joels förmåga att sköta det hela, knep hon samman läpparna utan att någon märkte det, icke ens hon själf. Och när man för en stund slutade tala om Joel, gick hon ut på bron och såg den blå vårskymningen falla öfver gatan och öfver landet med dess ängar och dungar. Här uppifrån kunde man vid dager väl se klockargårdens gamla röda tegeltak, och om vinterkvällarna glimmade ljusen från fönstren där likt små stjärnor i det svarta. Nu var allt dunkel, slukadt af horisontens ännu mörkare dunkel, öfver hvilket kyrkans hvita torn höjde sig

FRU ELISABETH ANKARSTRAND.

Ett hvilohem.

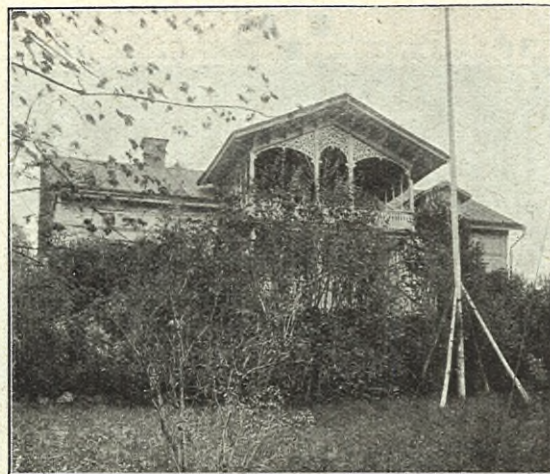

HVILOHEMMEN HA BLIFVIT EN institution och torde så förblifva äfven om de gammalmodiga klaga öfver att "folk reser bort för att hvila". Men det moderna lifvet har situationer, där ett hvilohem med dess afskildhet, dess regelbundna lif och vård af tröttade krafter är den enda lösningen, tacksamt utnyttjad af patient, läkare och anhöriga, och deras mängd bevisar deras nödvändighet.

Det finns emellertid en fara och det är att okvalificerade personer slå sig på att upprätta hvilohem i den tron att det blott behöfs att möblera ett hus och anställa tjänare.

Men den som vill bereda hvila åt de tröttaste af alla trötta, nämligen åt den af tankearbete och bekymmer brutna, måste själf äga något af hvila i sitt väsen, af den jämvikt och frid de sakna, och måste ha icke en inrättning, men ett hem med dess fred och afskildhet, ja dess illusion af trygghet att öppna för dem.

Den som uppställer dessa fordringar på ett hvilohem framför den om modern lyx och komfort, bör finna just hvad han söker å Hagabergs hvilohem invid Södertälje. Det är ett hundraårigt ställe i en lika hundraårig trädgård med låga gammaldags rum och stora, rymliga verandor. Det ligger nära Stockholm och ändå afskildt, är inte så stort att det förlorar karakteren af hem, men medger likväl hvar och en att sköta sig själf. Fru Elisabeth Ankarstrand som skapat hemmet har i många år arbetat i sjukvården, speciellt med nervsjukvård, och äfven om hon icke fått de bästa rekommendationer af Stockholms nervspecialister skulle man efter en stunds samvaro med den ännu unga kvinnan med de goda kloka ögonen under det grå håret kunna säga att hon var den rätta personen på rätta platsen.

HAGABERGS HVILOHEM.

melankoliskt och kallt. Men Agda såg likväl dit bort, hon trängde genom mörkret, genom det fridfulla hemmets mur af afskildhet, hon gick genom de bekanta rummen och utan tvekan ända in till Joels afstängda rum, och där steg hon in, hon såg honom och tyckte sitt hjärta uppfyllas af honom. Flickans röda läppar pressades än en gång hårdt samman, och icke endast hennes hjärta var rördt af den aldrig förut anade drömmen; också hennes vilja vaknade och knöt sig inom henne i ett fast beslut.

I samma stund fände Joel sin lampan. Agda såg det bleka ljuset i värvällen och tolkade det som ett svar. Hon hviskade: Joel, och namnet föreföll henne vackert. Hon hörde icke att en af hennes små bröder kommit ut på bron och stod bredvid henne. Joel! sade hon halfhögt, fullföljande den otroliga drömmen.

— Hvad prafar du, Agda? frågade bytingen, och hon blef därvid så skrämmd och så utom sig af vrede, att hon gaf honom en ljungande örfil och flydde in.

Pojken tjöt, fick ännu mera smörj och tystades därmed. Agda åsåg exekutionen, blindt upptagen af en enda fruktan, att han skulle skvallra. Men när han, liknöjd för moderns förmaning att gå i säng, sprang ut till de andra pojkarna bland tomflaskorna i ölupplaget, lugnade hon sig och kunde återvända till begravningsfesten. Ingen hade märkt, att hon varit borta, och hon satte sig i en behagfull ställning på karmen af en stol och så att hon kunde se sig själf i en trymå i förgylld ram.

Agda var vacker och visste det bättre än någon annan. Hon var hänförd af sin egen bild och förstod af hela sin själ att man måste kunna älska henne. Också sitt namn föredrog hon framför alla andra namn; det syntes henne poetiskt, och hon hade strax tänkt ut, att hon skulle fråga Joel hvilken blomma han liknade henne vid. Begravningsgästerna hade på nytt börjat tala om Joel, och nu gifte de bort honom. När Agda kom in, fästes uppmärksamheten vid henne, och arligheten mot gästgifvaren kräpde att hans dotter föreslogs.

— Fröken Leander, det vore väl ett parti! ropade en af herrarna, och ehuru ingen på allvar menade, att skuldsatte och skrällande krögar Leanders slamsiga dotter vore värdig en så lysande position, antogs förslaget med förtjusning. Pappa Leander skratade bullersamt, den undergifna frun myste. Men Agda såg sig omkring med ett litet småleende:

— Det är ingen som frågar efter, sade hon, om jag vill ha den förryckte klockarpojken, jag!

— Nånå, sade landsfiskalen skrupensande, vi har inte heller honom i brudstolen ännu, min sköna!

Agda blef röd och slöt läpparna och man talade om annat. Men hon glömde icke.

Redan nästa morgon var hon ute. Hemma sof hvarenda en, och morgonen var bitänd klar, marken var lätt frusen och ännu hade solen icke tinat upp den. Agda gick till klockargården, öppnade grinden och steg på. Bland driftbänkarna arbetade arftagaren.

(Forts.)

Beriktigande.

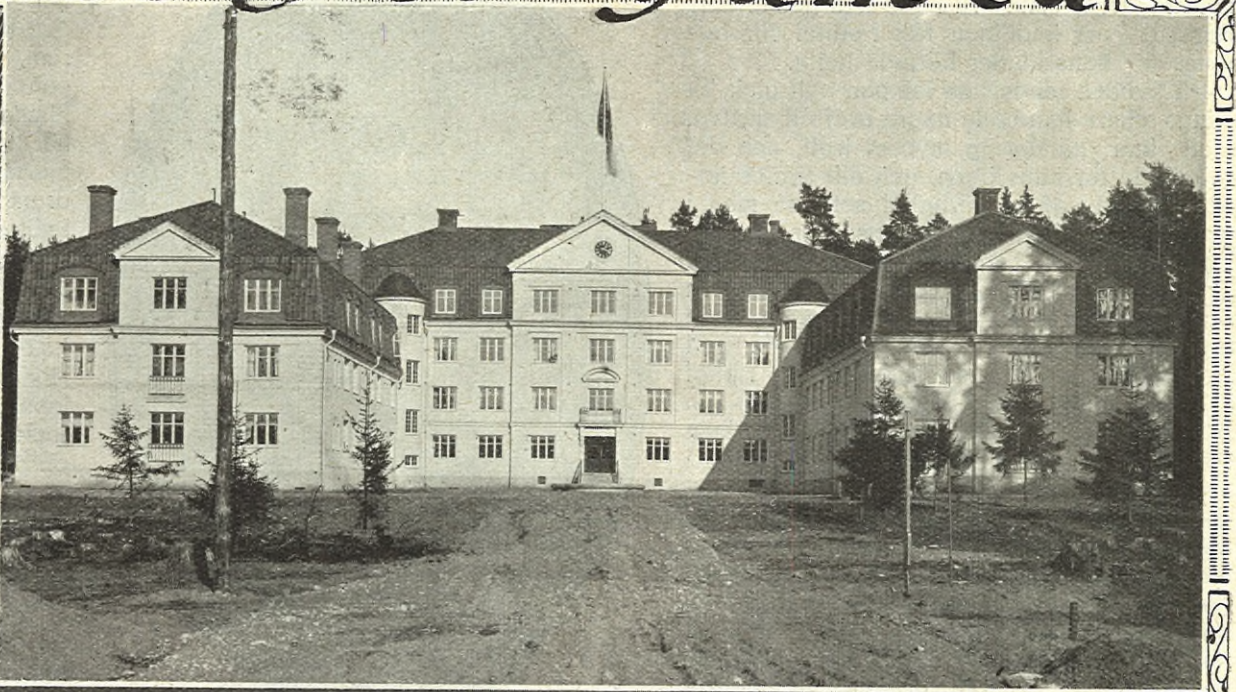
Med anledning af artikeln "De hundratusen kappornas fabrik" ber Singers representant i Stockholm att få påpeka, att den å midtbilden på uppslagssidan synliga brodermaskinen, som gör sex broderier på en gång, är af Singers tillverkning.

Tidning

"Hemmet för gamla"

Fröken Lisa Borén.

IKKSOM SÅ många andra stora och imponerande institutioner har Hemmet för gamla vuxit upp ur ett från början anspråkslöst enskildt företag. Det är nu många år sedan fröken Tersmeden i en liten stockholmsvåning öppnade sitt hem för ett par tre pensionärer, gamla kvinnor af den bildade klassen, som icke längre kunde arbeta och saknade en tillflyktsort för sin ålderdom. Så småningom öfvertogs hemmet af sällskapet "De gamlas vänner" och kunde bereda hem för fler och fler gamla. Men det största steget framåt togs i höstas, då Hemmet för gamla lämnade Garfvaregatan i Stockholm och flyttade ut till Enskede i ett stort nybyggt slossliknande hus, som har ryggen mot den präktiga skogen och vänder fasaden ut mot åkrar och ängar. Samtidigt ökades hemmets bebyggare, så att det var ett sjuttiofem gamla kvinnor som drog in i hemmet. Det var först nu nyligen som hemmet visades för intresserade och man kunde icke ha valt ett lyckligare ögonblick än denna klara, strålände marsdag, då solskenet flöt in öfver allt i de små rummen, som lågo nätta och prydliga, hvar inom sin lilla tambur längs korridorerna. Midt i solskenet satt så en liten gumma med sin bok eller handarbete och tog gärna emot ett besök, och talade gärna om hur skönt här var ute, hur fort dagarna gått under vintern, hur många vänner och bekanta som hittat ut trots den långa vägen och hur härligt det var att det nu var vår så att man kunde "gå på skogen".

Den ena flygeln af huset kallas hyresgästernas flygel. De, som bo där, ha förutom rum och tambur ett litet kök och en skänk och laga fru-

Öft af pensionärernas rum

kost och kväll själfva. Middag äta de gemensamt i en af de två matsalarna. Hemmets öfriga bebyggare kallas helpensionärer, sakna förmånen af kök och äta alla måltid gemensamt. (Det är olika förmögenhetsförhållanden, som bestämmer till hvilken grupp pensionärerna komma att höra.) Hemmet har enligt föreståndarinnans, fröken Lisa Boréns uppgift ännu en tom våning, där flere gamla skulle kunna få rum och ansökningar saknas visst icke. Men man har tillsvidare icke råd att ta emot flere gamla, hur gärna man skulle vilja. Nybyggnaden och utökningen af pensionärsantalet ha hårdt ansträngt föreningens fonder.

Det har sina ganska stora vanskligheter att bygga ett hem för gamla människor, att samla inom samma väggar en hop åldringar, hvilka komma från skilda lifsområden, hvar och en med sina vanor, sina minnen och sina önsknings. Det kan ju så lätt hända, att en sådan institution verkar tryckande i ett eller annat afseende, så att den hemkänsla, som de gamla behöfva, för att med sinnesjämvikt kunna framleva sitt lifs afton, saknas. Man vill ha sin lilla vrå för sig själf, där minnen och drömmar kunna stämma möte, och "Hemmet för gamla" har danats af finkänslighet och ömhet i förening, som framkalla just denna fridlysta ro.

De åldringar, som få tillbringa sina sista år ute å Enskede-hemmet kunna därför skatta sig lyckliga. De förfoga öfver sin egen lilla vrå, de ha vård och sällskap, och när krämporna komma, finns det den afskilda ålderdoms- och sjukafdelningen, där sjuksyster och hennes biträde vårda den flämtande lifsgnistan intill slutet.

Kyrksalen.

"Och flickor bor går i danser.."

M SVERIGE ICKE förblef oberördt när det gick en rörelse öfver Europa mot en förnyelse af dansen med antiken som förebild och ideal, så var detta Anna Behles förtjänst.

I flere år har hon nu arbetat för att i ett land, där gracen och mjukheten sällan är goda gudars gåfva vid flickebarnens vagga, utbreda sin lära att skönhet och harmoni kunna tillkämpas genom kroppskultur, öfvad på det rätta sättet. Då fröken Behle nu inom kort kommer att anordna ett par soaréer å Intima teatern tillsammans med några af de bästa eleverna från hennes plastiska institut får publiken hennes skönhetslära förkroppsligad inför sina ögon och kommer förvisso att öfvertygas om dess sanning.

Anna Behle är som bekant elev af Dalcroze, som sändt så många lärjungar ut i världen, och hon har själf i Idun framlagt de teorier på hvilka Dalcroze stöder sin undervisning. Man vet att enligt hans lära gymnastiken och dansen på ett alldeles särskildt intimt sätt äro förbundna med musiken. Som

FRÖKEN ANNA BEHLE.

skönhet midt uppe i Ostermalm.

I ett rum med väggar i en djup, lugn blå färg, hvars enda prydnad är en fris med antika danserskor i relief, hvilat på den enfärgade guldbruna mattan en grupp unga flickor i grekiska dräkter, alla i en ljusgrå färg som lyser vackert mot de bara armarna och fötterna. De hvila alldeles stilla till dess en ton från pianot väcker dem och de lyfta sina hufvud. Men rytmen sjunker åter och med dem danserskorna, och så följa de den spelandes vilja till dess den bringar dem upp på knä och sedan på fötter och till dans. Det ligger naturligtvis ett stort arbete bakom en sådan skenbart enkel dans, både för elever och lärare. För läraren synes uppgiften lik bildhuggarens som formar leran till den plastiska skönhet, hvars motsvarighet han såg inom sig. Och eleven märker att hon i sin kropp eger ett lydigt instrument hvari rika möjligheter slumrat. Hon lär sig känna den och härska öfver den, och det är icke bara i den grekiska historien under dan-

sen som detta kännes som en frihet och ett välbehag, det ger också en viss segerrikhet i

åskådare af en danssimme uppe å fröken Behles institut får man klart för sig hvad detta vill säga. Så tydligt

salongen, på scenen eller på Strandvägen under promenadtid.

E. W.

åskådliggör hvarje rörelse, hvarje steg och åtbörd sin ton ur melodien som ledsagar dansen att man tycker man skulle kunna ta ut en melodi ur en af dessa danser likaväl som man tar ut dansen ur melodin.

Det är för öfrigt en sann njutning för ögat som erbjudes en å det Behleska institutet, ett stycke antik

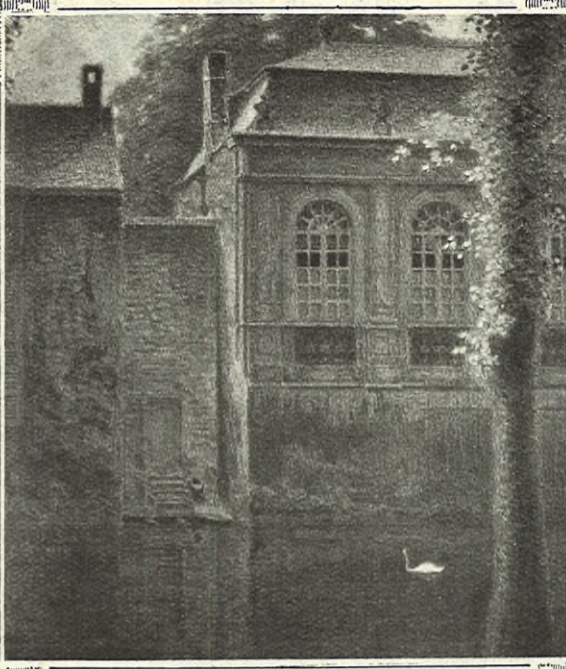

Från årets

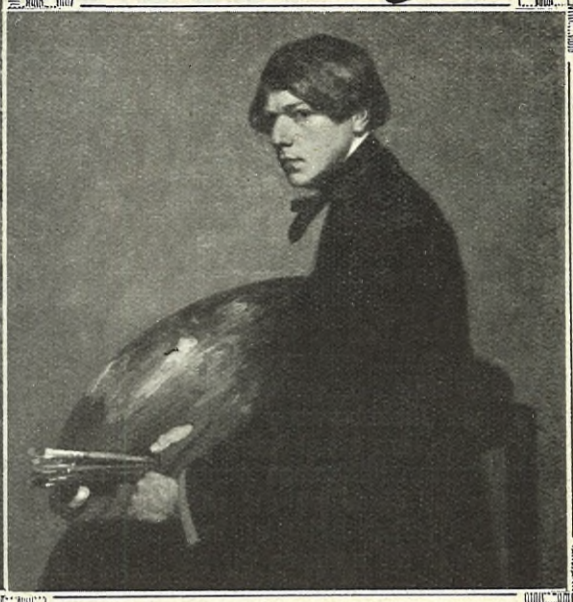
vårsalonger

Henning Malmström: Själporträtt.

Pelle Swedlund: Kanal i Brügge.

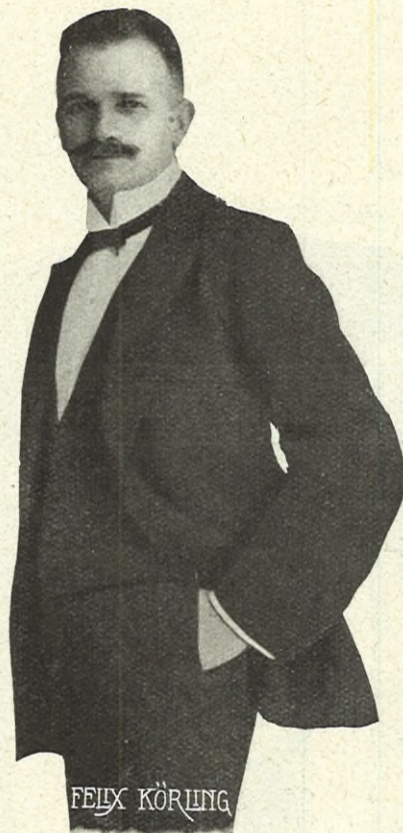

Tyra Holmström: Morgonrast.

KONSTAKADEMIENS SALAR HA F. N. eröfrats af Skånska konstnärslaget, som där har sin tionde årsutställning. De målade skåningarne äro förut, dels genom separatutställningar, dels genom gruppställningar, kända för hufvudstadens publik och hvad de nu ha att erbjuda består ej af så synnerligen mycket nytt, men det gamla är af känd gedigen art och man återser det med samma tillfredsställelse, som man läser om god litteratur.

Hvem tjasas till exempel icke af Justus Lundegårds lyriskt vackra landskap från Kullen med deras solmättade terränger, Albert Larssons skånska skymningsstämningar, Per Gummesons Falsterbomotiv, Fritz Kärfves läckra kustbilder, Ernst Norlinds storkar, Agnes Wieslanders starkt personliga landskap m. m.

Bland nya dukar intaga Tyra Holmströms porträttbilder ett framstående rum, och man varskar i dem en ny teknik, i viss mån påverkad af den s. k. Dachau-skolan. En annan ung kraft, som gör en väcker insats på denna utställning, är Henning Malmström, hvars mjukt och varmt målade självporträtt förtjänar erkännande.

FELIX KÖRLING

Hvad man däremot fortfarande saknar är genren och den stora figurmålningen; skåningarnes bygd finnes öfverallt på dessa dukar, men skåningarne själfva såsom de lefva bakom korsvirkesväggar och ute på fälten, ropa alltjämt på konstnärernas uppmärksamhet. När skola de bli bönhörda?

I konstnärshuset träffa vi trion Erik Hedberg, Wilhelm Smith och Pelle Swedlund. Hedbergs trygga landskapskonst är sig lik, och det innebär ej något dåligt vitsord; han har tagit för sig sin hembygd, som han blifvit konstnärligt trogen genom åren och hvilken han målar med aldrig svikande lust och med friska, varma färger. Smiths "Vinterkväll" är en stark och ärlig komposition och Swedlunds Brügge-taflor samt västkustmotiv, för att blott nämna några af hans många intressanta dukar, ha en egendomlig suggestiv verkan.

I Hallins konsthandel residerar Louis Sparre, hvars båda stora kvinnoporträtt, det ena af stockholmarnes sceniska favorit fröken Tollie Zellman, kännetecknas af mycken kraft och karaktär. Bland hans landskapsmålningar märkas några ypperliga bitar från Visby.

E. H—n.

Från scenen

och estraden.

HJALMAR SÖDERBERG är numera återbördad till Stockholm, sin stad, om hvilken han skrivit några af sina bästa sidor i de prosaböcker han har liggande bakom sig. I dem har han gifvit extraktet af sin hvas-sa kvickhet och det finaste af sin lyriska känsla.

Han har aldrig varit någon mångskrifvare, det är hans litterära adelsmärke, men med sin skarpt begränsade idévärld och sitt språks klarhet och kyla har han vunnit en publik af moderna tviflare och drömmare, som hålla af honom för hans frimodiga sanningars skull och för den under en mask af negativ förkunnelse gömda sympatien för lifvet.

Felix Körlings "Guldgrufvan" på Oscarsteatern. Andra aktens slutscen. Jaeger foto.

I sin senaste bok "Hjärtats oro" förklarar han sig ha tröttnat på att skriva romaner. Det må också vara "Martin Bircks" konstnärlige skapare förlåtet, om han drar sig för att täfla med våra dagars framvältrande hord af litterära skrifmaskiner, som spy ut en hel syndaflo-d af s. k. lifsskil-dringar, af hvilka många eller flertalet utgöra en sannskyldig banalitetens triumf. Det är framför allt kvinnorna, gamla såväl som unga, hvilka i massor gifvit sig den och den på att de äro författarsnillen, oaktadt enhvar, som nödgas åse deras skaparorgier, ej kan annat än beklaga, att så mycken kvinnokraft går tillspillo på ett onyttigt arbete.

Det bästa läkemedlet är NISSENS

ÄKTA BRÖSTKARAMELLER

Enda tillverkare A.-B. Nissens Manufacturing, Norrköping.

Konungariket Sachsen. Technikum Mittweida

Doktor J. Arvedsons kurs Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

Gymnastikdirektörsexamen

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Professor Cederschiöld

Med. Dr. E. Kleens

Rynktinktur

Fräkenpomada

Fräknar,

Tekniska General-Depotén, STOCKHOLM.

Oatine-Crème är det förnämsta medlet att skydda huden för köldens skadliga inverkan.

Hårnät.

CARLSSON & ÅKER TALLBARRSOLJE-KARAMELLER

25-öres påsar o. 50-öres askar säljas öfverallt.

Joh. Lundström & Co A.-B. KUNGL. HOFLEVERANTÖR. PRIMA ANTHRACIT

Andrea Eneroths Handarbetsseminarium.

Trädgårdskurs anordnas för bildade flickor

Kvinnliga Utbildningsskolan Villa Hult

Kurs i Klädsömnad och Linnösömnad.

Strängnäs Hushållsskola.

Vid Fredrika-Bremer-Förbundets Landthushållningsskola för utbildande af lärarinnor

Gläntan, Leksand.

H. Lundins Slöjdsseminarium.

Skogsbo Hushållsskola, Leksand,

EUCALYPT

KORSETTEN "EVA"

Korsetten "Eva" är sinnrikt konstruerad.

Korsetten "Eva" har visat öfverraskande resultat vid afpröfning på olika figurer

"Eva" kval. C. Kr. 8⁵⁰

"Eva" kval. B. Kr. 5⁰⁰

"Eva" kval. A. Kr. 3⁶⁵

Till landsorten mot postförskott + porto.

Varuhuset VOLLMERS-MEETHS, Göteborg.

Varuhuset VOLLMERS-MEETHS, Göteborg.

BÄR ICKE BRÅCKBAND!

Då Ni försökt allt möjligt annat, kom så till mig!

C. E. BROOKS, som under mer än 30 år har botat bräck.

GRATIS REKVISITIONSKUPONG.

Damhårarbeten.

Peruker, Benor, Flåtor, Länkar m. m.

Eksem, lupus, skrofler, dålig mage,

Det modernaste och elegantaste i tyger af hög kvalitet

Med denna nummer följa gratisbilagorna Iduns Hjälpreda och Iduns Ungdomstidning.

Kaffeaffären "Special", Sjövik,

Äkta Fransk Liljemjolk,

SANITAS. Specialaffär för Sjuk- o. Hälsovårdsartiklar.

Ramin är enligt auktoriteter verksamaste och bästa medel mot Reumatisk värk i leder och muskler.

EAU DE QUININE

Deposition Kapitalräkning 4 1/2 % Sparkasseränta 4 % Köpmannabanken

WELLWOVEN

Det modernaste och elegantaste i tyger af hög kvalitet

Med denna nummer följa gratisbilagorna Iduns Hjälpreda och Iduns Ungdomstidning.

Med denna nummer följa gratisbilagorna Iduns Hjälpreda och Iduns Ungdomstidning.